

DZIAŁALNOŚĆ POLSKI NA FORUM MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU CHŁODNICTWA

Poniższy referat wygłoszony został na Międzynarodowej Konferencji Chłodniczej, która odbyła się w Poznaniu w dniach 15-17 października 2008r. jako XL Dni Chłodnictwa

Marek MICHNIEWICZ

SYSTHERM Chłodnictwo i Klimatyzacja Sp. z o.o.
Poznań, oddział Łódź

Delegat Polski do Komitetu Wykonawczego
Międzynarodowego Instytutu Chłodnictwa w Paryżu

1. WSTĘP

W dniu 5 października 1908 roku na paryskiej Sorbonie uroczystie i z dużym entuzjazmem został otwarty Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chłodnictwa. Wzięto w nim udział około 3000 uczestników reprezentujących 40 krajów. Datę tego Pierwszego Kongresu przyjęto za początek zorganizowanej międzynarodowej współpracy w dziedzinie chłodnictwa. Nasza Konferencja odbywa się niemal dokładnie w 100-lecie tego wydarzenia.

Kiedy otwierano Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chłodnictwa Polski nie było na mapie ówczesnej Europy. Wróciła do grona suwerennych państw 10 lat później. Historyczne korzenie polskiego chłodnictwa są znakomite. W roku 1883 na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie dwaj profesorowie Karol Olszewski i Zygmunt Wróblewski po raz pierwszy na świecie dokonali skroplenia składników powietrza – tlenu i azotu oraz tlenku węgla. Prof. Olszewski w roku 1895 jako pierwszy skroplił i zestalił argon.

Przed I-szą wojną światową na ziemiach polskich pracowało kilkadziesiąt przemysłowych instalacji chłodniczych, głównie w browarach i rzeźniach. Stosowanymi w nich czynnikami chłodniczymi były: amoniak, dwutlenek węgla i dwutlenek siarki. Chłodnictwo jako specjalizacja techniczno-naukowa występowało w latach 1905-1914 na jednej z politechnik, gdzie stworzony został zaczątek laboratorium chłodniczego. Pierwsza wojna światowa przerwała tę działalność.

W Polsce międzywojennej, po odzyskaniu niepodległości, doceniono rolę chłodnictwa w życiu gospodarczym. Kraj rolniczy, eksportujący żywność potrzebował zaplecza przechowalniczego. Wybudowano, całkowicie na podstawie polskiego projektu, portową chłodnię eksportową w Gdyni, chłodnię jaj w Kielcach oraz szereg mniejszych chłodni, przeważnie przy zakładach mięsnych. W celu wspierania rozwoju chłodnictwa rozwinięto produkcję urządzeń chłodniczych w fabryce L. Zieleniewskiego w Krakowie, Hucie Zgoda na Śląsku oraz fabryce H. Cegielskiego w Poznaniu. Produkowano sprężarki oraz pozostałe elementy instalacji chłodniczych, linie do zamrażania ryb oraz kolejowe wagony chłodnicze na suchy lód. Kontynu-

owano również badania naukowe w zakresie niskich temperatur. Poniższa fotografia przedstawia Prezydenta Ignacego Mościckiego obserwującego eksperyment w Laboratorium Niskich Temperatur Zakładu Fizyki Politechniki Warszawskiej. Pierwszy z lewej stoi prof. Mieczysław Wolfke, kierownik tego Laboratorium, autor licznych prac naukowych.

Po odzyskaniu niepodległości Polska uznając znaczenie współpracy międzynarodowej aktywnie włączyła się w prace Międzynarodowego Instytutu Chłodnictwa. Wspomniany na wstępie Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chłodnictwa zaowocował powstaniem 25 stycznia 1909 roku Międzynarodowego Towarzystwa Chłodniczego, które w roku 1920 przekształciło się w Międzynarodowy Instytut Chłodnictwa, będący organem międzyrządowym. Międzynarodowa Konwencja określająca statut MICH została podpisana 21 czerwca 1920 roku przez 43 państwa, wśród których była już Rzeczpospolita Polska.

Bezpośredni wkład Polski w działalność MICH tworzyli i tworzą nasi przedstawiciele w statutowych władzach i organach Instytutu oraz liczni naukowcy i praktycy przedstawiający swoje osiągnięcia na kongresach i konferencjach organizowanych lub sponzorowanych przez Instytut.

2. KONGRESY I KONFERENCJE MICH

Kongresy są najważniejszymi wydarzeniami w życiu Instytutu. Odbywają się zwykle, co cztery lata po-

informacje ogólne

informacje ogólne

informacje ogólne

informacje ogólne

cząwszy od roku 1908 z przerwami powodowanymi przez czasy wojen. Przed pierwszą wojną światową odbyły się trzy Kongresy, w których Polska udziału wziąć nie mogła:

- I Kongres w Paryżu w roku 1908,
- II Kongres w Wiedniu w roku 1911,
- III Kongres w Chicago w roku 1913.

W dwudziestoleciu międzywojennym odbyły się cztery kolejne Kongresy:

IV Kongres w Londynie w roku 1924

Polska była już członkiem MICH, a na Kongresie reprezentowali ją:

- radca Ministra Przemysłu i Handlu, sekretarz generalny polskiego Komitetu ds. Chłodnictwa – pan Stanisław Sokołowski,
- radca handlowy poselstwa polskiego w Londynie – pan Koziell–Poklewski.

Pan inż. Stanisław Sokołowski wygłosił referat pt. „Możliwości eksportu z Polski produktów łatwo psujących się oraz obecny stan przemysłu chłodniczego w Polsce”. Jest to najprawdopodobniej pierwszy polski referat z dziedziny chłodnictwa wygłoszony na forum międzynarodowym.

V Kongres w Rzymie w roku 1928

Polskę reprezentowała sześciuosobowa delegacja złożona głównie z wysokiej rangi urzędników państwowych, ale był w jej składzie prof. Mieczysław Wolfke, dyrektor Zakładu Fizyki Politechniki Warszawskiej, który wygłosił referat pt. „Pomiary stałej dielektrycznej w niskich temperaturach wykonane przez Laboratorium Kriogeniczne w Lejdzie w okresie między IV i V Kongresem Chłodnictwa”.

VI Kongres w Buenos Aires w roku 1932

Polskę reprezentował tylko charge d'affaires ambasady polskiej w Buenos Aires. Przedstawione zostały dwa referaty prof. M. Wolfke, który jednak osobiście na Kongresie nie był obecny.

VII Kongres w Hadze i Amsterdamie w roku 1936

W skład 6-osobowej delegacji polskiej wchodził m.in. prof. M. Wolfke i prof. J. Mazur z Politechniki Warszawskiej oraz dr D. Tilgner, ówczesny dyrektor Komitetu ds. Chłodnictwa w Warszawie. Na Kongresie został wygłoszony referat prof. M. Wolfke pt. „O dwóch różnych stanach płynnego helu”.

W okresie międzywojennym współpracę z MICH prowadzili również m.in. prof. B. Stefanowski, inż. S. Rostkowski oraz inż. J. Latkowski.

VIII Kongres, pierwszy po wojnie, odbył się w Londynie w roku 1951, bez udziału delegacji polskiej.

IX Kongres w Paryżu w roku 1955

Wzięła w nim udział 3-osobowa delegacja Centralnego Zarządu Przemysłu Chłodniczego oraz Chłodni Składowych w Budowie.

X Kongres odbył się w Kopenhadze w roku 1959

Polskę reprezentowała duża, 10-osobowa delegacja, która przedstawiła 7 referatów dotyczących m.in. technologii zamrażania i przechowywania mięsa oraz przemarzania gruntu pod komorami chłodniczymi. W składzie delegacji byli m.in. prof. Włodzimierz Merc z Politechniki Łódzkiej – reprezentant Polski w MICH, prof. Szczepan Pieniążek z Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach oraz inż. Jan Szeluto i inż. Józef Młynarczyk ze Zjednoczenia Chłodni Składowych.

W roku 1960 powołano Zespół do Spraw Chłodnictwa, później przemieniony w Zespół do Spraw Rozwoju Chłodnictwa. Zespół ten rozwinął i koordynował współpracę z MICH.

Kolejne Międzynarodowe Kongresy Chłodnictwa od XI do XXII scharakteryzowano w tabeli 1.

W czasie Kongresu, podczas uroczystej gali, wręczone są nagrody Instytutu w różnych kategoriach. Nagrody takie otrzymali:

- Dr Aleksander Paliwoda w roku 1963, na Kongresie w Monachium – nagroda dla młodych naukowców,
- Prof. Włodzimierz Kamiński w roku 1999, na Kongresie w Sydney – nagroda naukowa MICH, za wyróżniającą się publikację, pt. „Chłodnictwo i gospodarka żywnościowa świata u progu XXI wieku”. Prace o tematyce łańcucha chłodniczego i gospodarki żywnościowej świata prof. Kamiński przedstawiał m.in. na Konferencjach MICH w Paryżu i w Łodzi w roku 1986 oraz na Kongresie w Hadze w roku 1995.

Fotografia przedstawia prof. Włodzimierza Kamińskiego w chwilę po otrzymaniu nagrody z rąk prof. H. Van der Ree.

Tabela 1. Dane liczbowe dotyczące kolejnych Międzynarodowych Kongresów Chłodnictwa

Numer Kongresu	Miejsce	Rok	Liczba uczestników		Liczba referatów	
			ogółem (około)	w tym z Polski	ogółem	w tym z Polski
XI	Monachium	1963	1200	20	274	15
XII	Madryt	1967	1900	12	376	22
XIII	Waszyngton	1971	1000	7	432	16
XIV	Moskwa	1975	2000	44	494	41
XV	Wenecja	1979	1500	21	514	37
XVI	Paryż	1983	1400	15	629	38
XVII	Wiedeń	1987	1500	18	450	29
XVIII	Montreal	1991	1100	6	350	5
XIX	Haga	1995	800	12	492	12
XX	Sydney	1999	800	5	600	5
XXI	Waszyngton	2003	1300	8	390	10
XXII	Pekin	2007	1100	11	780	9

W okresach między kongresami odbywają się liczne konferencje o zawężonej tematyce, skupiające specjalistów z jednej lub kilku Komisji, które są organizowane lub sponsorowane przez Instytut. W Polsce odbyło się kilka takich konferencji, a mianowicie:

- w Krakowie w roku 1965; Komisja 7 „Transport chłodniczy lądowy i powietrzny”,
- w Warszawie w roku 1972; Komisje C2 i D1, zagadnienia technologii chłodniczej oraz chłodnictwa składowego,
- w Łodzi w roku 1986; Konferencja „Chłodnictwo dla rozwoju gospodarki żywnościowej”,
- w Gdańsku w roku 1994; Komisja D2/3 nt.: „Chłodnictwo w transporcie morskim dzisiaj i w przyszłości”,

do listy tej dopisuje się obecna konferencja:

- w Poznaniu w roku 2008, Komisje B1, B2 i C2 nt.: „Projektowanie i eksploatacja przyjaznych środowisku systemów chłodniczych i klimatyzacyjnych”.

3. POLACY WE WŁADZACH I ORGANACH MICH

Polska miała i ma swoich przedstawicieli w statutowych władzach i organach MICH. Profesor Włodzimierz Kamiński pełnił na przestrzeni wielu lat liczne funkcje, był m.in. wiceprzewodniczącym Rady Naukowej, członkiem Komitetu Zarządzającego, wiceprzewodniczącym Komitetu Wykonawczego oraz przewodniczącym Sekcji D i prezydentem Komisji D1. Inżynier Józef Młynarczyk również przez wiele lat był delegatem Polski do Komitetu Wykonawczego, wiceprzewodniczącym Rady Naukowej, przewodni-

czącym Sekcji D oraz prezydentem Komisji D1. Profesor Jacek Schnotale jest od roku 1999 członkiem Rady Redakcyjnej wydawanego przez MICH „International Journal of Refrigeration”. Na przestrzeni minionych lat aktywnymi członkami Komisji Instytutu byli m.in.: dr Stanisław Augustynowicz (wiceprezydent C1), inż. Stefan Czaplinski (wiceprezydent B2), dr Janusz Gołogórski (B1), dr Zbigniew Gruda (B1 i B2), dr Kazimierz Gutkowski (B2), prof. Eugeniusz Kalinowski (B1), prof. Kazimierz Maczek (wiceprezydent B2), dr Aleksander Paliwoda (B1 i B2), prof. Bogumił Staniszewski (wiceprezydent B1), dr Wiesław Warczak (B2) oraz inż. Ludwik Wenski (D2).

Delegatem Polski do Komitetu Wykonawczego MICH, złożonego z delegatów 61 krajów członkowskich, jest obecnie dr Marek Michniewicz. Poprzednimi delegatami byli kolejno: prof. Włodzimierz Merc, inż. Józef Młynarczyk, dr Marek Michniewicz oraz inż. Andrzej Sokulski.

Polska, jako kraj znajdujący się, z własnego wyboru, w 4-tej kategorii ma prawo do 10-ciu przedstawicieli w Komisjach Instytutu. Członkami poszczególnych Komisji w obecnej kadencji na lata 2008-2011 są:

- Komisja A1: Kriofizyka, krioinżynieria Prof. Andrzej Jeżowski, PAN, Wrocław;
- Komisja A2: Skraplanie i rozdzielanie gazów Prof. Zbigniew Gnutek, Politechnika Wroclawska;
- Komisja B1: Termodynamika oraz wymiana ciepła i masy Prof. Dariusz Butrymowicz, PAN, Gdańsk;
- Komisja B2: Urządzenia Chłodnicze Prof. Tadeusz Bohdal, Politechnika Koszalińska;
- Komisja C1: Kriobiologia, kriomedyczna Dr Tomasz Wartanowicz, Politechnika Warszawska;
- Komisja C2: Nauka, technika i technologia żywności Prof. Zbigniew Królicki, Politechnika Wroclawska;
- Komisja D1: Chłodnicze przechowywanie Dr Marek Michniewicz, Systherm ChiK, Poznań o/Łódź;
- Komisja D2: Transport chłodniczy Dr Marek Stein-del, Centralny Ośrodek Chłodnictwa, Kraków;
- Komisja E1: Klimatyzacja Dr Artur Rusowicz, Politechnika Warszawska;
- Komisja E2: Pompy ciepła, odzysk energii Prof. Jacek Schnotale, Politechnika Krakowska.

Wiceprezydentem Komisji A2 jest prof. Maciej Choroński z Politechniki Wroclawskiej. Członkami juniorami są: inż. Katarzyna Rzeplińska-Rykała z Przemysłowego Instytutu Automatyki i Pomiarów w Warszawie oraz dr Tomasz Łokietek z Politechniki Szczecińskiej.

Instytut nadał tytuł członka honorowego prof. Włodzimierzowi Kamińskiemu, inż. Józefowi Młynarczykowi oraz dr Zbigniewowi Grudzie.

Należy również podkreślić wkład do działalności MICH naszych rodaków na stałe przebywających za

informacje ogólne

informacje ogólne

informacje ogólne

informacje ogólne

granicą, a wśród nich w szczególności: dr Stanisława Augustynowicza z Kanady, prof. Jana Bartosiewicza z Belgii, dr Piotra Domańskiego z USA oraz dr Andrzeja Stery z Anglii.

Polska regularnie płaci Instytutowi składkę członkowską, jej wysokość za rok 2008 wynosi 17 136 Euro. Składkę opłaca Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

4. KORZYŚCI DLA KRAJOWEJ BRANŻY CHŁODNICZEJ

Korzyści wynikające z członkostwa naszego kraju w MICH to przede wszystkim:

- stały dostęp do aktualnej wiedzy naukowej, technicznej i technologicznej poprzez otrzymywane z Instytutu:
 - dostęp do bazy danych Fridoc, która jest największym na świecie zbiorem literatury chłodniczej naukowej i technicznej, obejmującym ponad 82 tys. pozycji począwszy od roku 1982;
 - Bulletin of the IIR – jedyny na świecie przegląd literatury całkowicie poświęcony chłodnictwu, od roku 2006 w wersji elektronicznej;
 - International Journal of Refrigeration – wysokiej klasy czasopismo naukowo-techniczne;
 - IIR Newsletter – 6-cio stronicowa broszura omawiająca wszelkie nowości;

- Informatory Notes – przegląd wiedzy na konkretny temat uznany przez Instytut za szczególnie ważny;
- okresowo uaktualniane i wznawiane wydawnictwo przewodnikowe pt.: „Zalecenia do produkcji i obrotu mrożonej żywności”;
- możliwość bezpośrednich kontaktów polskich specjalistów ze specjalistami zagranicznymi poprzez udział w kongresach i konferencjach Instytutu,
- możliwość wymiany informacji oraz składania zapytań do ekspertów z całego świata za pomocą e-mailowego systemu „Expertise Directory”,
- bezpośrednio wykorzystanie w chłodnictwie krajowym zachodnich trendów technicznych i technologicznych,
- wykorzystanie zaleceń MICH przy opracowywaniu Polskich Norm.

W czasie przygotowywania niniejszej publikacji korzystałem z materiałów archiwalnych znajdujących się w byłym Centralnym Laboratorium Chłodnictwa w Łodzi. Materiały te, w większości, zostały przekazane do CLCh przez Pana Profesora Włodzimierza Kamińskiego. Prowadziłem również bezpośrednie konsultacje z prof. Kamińskim oraz z inż. Młynarczykiem. Za okazaną pomoc i życzliwość składam Im serdeczne podziękowania.

